

INSTYTUT BADAŃ PROBLEMÓW MŁODZIEŻY

INSTYTUT TURYSTYKI

ODDZIAŁ UNIWERSYTECKI PTTK

KRZYSZTOF ŁOPACIŃSKI

TURYSTYKA STUDENCKA

W 1988 ROKU

WARSZAWA 1989

Praca wykonana w ramach Centralnego Programu Badań Podstawowych
08.18 pt. "Świadomość polityczna młodzieży oraz jej uwarunkowania".

Kierownik programu: prof. dr hab. Jan Bogusz

Grupa tematyczna V. "Społeczne funkcje turystyki i wypoczynku młodzieży"

Kierownik grupy tematycznej: dr Krzysztof Łopaciński

SŁOWO WSTĘPNE

Jak dziś wygląda turystyka studencka ? Czy prawdziwe są poglądy o jej upadku, czy też jest to tylko stereotyp funkcjonujący w gronie starych działaczy turystycznych ? Do jakiego grona studentów dociera oferta turystycznych organizacji studenckich ? Jak liczna jest kadra turystyczna w środowisku studenckim ?

Prowadząc dość systematycznie od 1967 roku studenckie imprezy turystyczne /rajdy, obozy, bazy namiotowe, wyjazdy trampingowe itp./, organizując kursy organizatorów turystyki w środowisku studenckim, działając przez wiele lat w Komisji Akademickiej ZG PTTK, we władzach klubu turystycznego, zastanawiałem się wielokrotnie, na ile moja wiedza i sądy o turystyce studenckiej są zafałszowane przez pozycję organizatora wyjazdów, przez brak obiektywizmu, przez systematyczne stykanie się z tą samą grupą osób.

Kiedy w 1981 r. pojawiła się możliwość przeprowadzenia poważniejszych badań nad turystyką studencką [1], zrezygnowaliśmy z usystematyzowania i przekazania naszej wiedzy zdobytej w czasie iluś tam lat działalności na rzecz przeprowadzenia możliwie szerokich badań ankietowych wspartych informacjami uzyskanymi od organizacji studenckich zajmujących się turystyką. Badania te zostały przeprowadzone na trzech uniwersytetach /Białystok, Kraków, Warszawa/ zimą 1984 roku i objęły 1441 studentów studiów dziennych. Uzyskane wyniki [2] często dla nas samych były zaskoczeniem, wielu zaś kolegów, pracowników oddziałów akademickich PTTK czy BPiT "Almatur", zarzucało nam fałszowanie rzeczywistości. No bo kto to słyszał, aby w 1983 roku tylko 2% studentów tych uczelni nie wyjeżdżało na wypoczynek, by 73% posiadało plecak, 61% śpiwór, 34% namiot, a 27% narty, by 36% studentów wyjeżdżało na wędrowkę trwającą co najmniej 7 dni. Dodajmy jeszcze, że co dziesiąty student wyjeżdżał choć raz w roku z BPiT "Almatur", co dwunasty ze studenckim klubem turystycznym i tyleż samo studentów wyjeżdżało z organizacjami kościelnymi /9%.

Te niespodziewane wyniki zadecydowały, że kiedy w 1986 r. Instytut Badań Problemów Młodzieży w ramach prowadzonego Cen-

Praca wykonana w ramach Centralnego Programu Badań Podstawowych
08.18 pt. "Świadomość polityczna młodzieży oraz jej uwarunkowania".

Kierownik programu: prof. dr hab. Jan Bogusz

Grupa tematyczna V. "Społeczne funkcje turystyki i wypoczynku młodzieży"

Kierownik grupy tematycznej: dr Krzysztof Łopaciński

SŁOWO WSTĘPNE

Jak dziś wygląda turystyka studencka ? Czy prawdziwe są poglądy o jej upadku, czy też jest to tylko stereotyp funkcjonujący w gronie starych działaczy turystycznych ? Do jakiego grona studentów dociera oferta turystycznych organizacji studenckich ? Jak liczna jest kadra turystyczna w środowisku studenckim ?

Prowadząc dość systematycznie od 1967 roku studenckie imprezy turystyczne /rajdy, obozy, bazy namiotowe, wyjazdy trampingowe itp./, organizując kursy organizatorów turystyki w środowisku studenckim, działając przez wiele lat w Komisji Akademickiej ZG PTTK, we władzach klubu turystycznego, zastanawiałem się wielokrotnie, na ile moja wiedza i sądy o turystyce studenckiej są zafałszowane przez pozycję organizatora wyjazdów, przez brak obiektywizmu, przez systematyczne stykanie się z tą samą grupą osób.

Kiedy w 1981 r. pojawiła się możliwość przeprowadzenia poważniejszych badań nad turystyką studencką [1], zrezygnowaliśmy z usystematyzowania i przekazania naszej wiedzy zdobytej w czasie iluś tam lat działalności na rzecz przeprowadzenia możliwie szerokich badań ankietowych wspartych informacjami uzyskanymi od organizacji studenckich zajmujących się turystyką. Badania te zostały przeprowadzone na trzech uniwersytetach /Białystok, Kraków, Warszawa/ zimą 1984 roku i objęły 1441 studentów studiów dziennych. Uzyskane wyniki [2] często dla nas samych były zaskoczeniem, wielu zaś kolegów, pracowników oddziałów akademickich PTTK czy BPiT "Almatur", zarzucało nam fałszowanie rzeczywistości. No bo kto to słyszał, aby w 1983 roku tylko 2% studentów tych uczelni nie wyjeżdżało na wypoczynek, by 73% posiadało plecak, 61% śpiwór, 34% namiot, a 27% narty, by 36% studentów wyjeżdżało na wędrowkę trwającą co najmniej 7 dni. Dodajmy jeszcze, że co dziesiąty student wyjeżdżał choć raz w roku z BPiT "Almatur", co dwunasty ze studenckim klubem turystycznym i tyleż samo studentów wyjeżdżało z organizacjami kościelnymi /9%.

Te niespodziewane wyniki zadecydowały, że kiedy w 1986 r. Instytut Badań Problemów Młodzieży w ramach prowadzonego Cen-

tralnego Programu Badań Podstawowych 08.08 zaproponował Instytutowi Turystyki podjęcie badań nad turystyką młodzieżową, zdecydowałem się na przeprowadzenie pełnych, reprezentatywnych badań turystycznej aktywności młodzieży akademickiej. Pełny raport z tych badań ukaże się w 1990 r. Jednak już dziś warto przedstawić najważniejsze wyniki badań ankietowych z grudnia 1988 i stycznia 1989 r., dotyczących aktywności turystycznej studentów studiów dziennych w roku akademickim 1987/88, a więc w okresie od 1.10.1987 do 30.09.1988 r. Badania te zostały przeprowadzone za pośrednictwem Oddziału Uniwersyteckiego PTTK w Warszawie.

Jak zwykle przy badaniach ankietowych powstaje pytanie, na ile uzyskane wyniki odpowiadają rzeczywistości? Po pierwsze, trzeba pamiętać, że dane procentowe są wynikiem deklaracji respondentów. Błędy deklaracji mogą być wynikiem zapomnienia /dlatego unikaliśmy pytań ilościowych typu: ile razy, za ile/, chęci przedstawienia się w lepszym świetle bądź też niechlujności przy wypełnianiu ankiet, czy nawet celowego wypełniania ich byle jak /staraliśmy się takie błędy wychwycić stosując pytania kontrolne/. Biorąc pod uwagę wielkość próby /2,5 tys./ błędy wyników nie powinny przekraczać 5%, a w większości wyników zagregowanych - 2%.

Po drugie, błędy mogą być wynikiem niewłaściwie dobranej próby. W zebranych ankietach, w porównaniu ze strukturą wyższych uczelni w Polsce, mieliśmy niewielką kilkuprocentową nadwyżkę studentów uniwersytetów w porównaniu z innymi uczelniami oraz pewien niedobór studentów uczelni z najmniejszych ośrodków. Błędy z tego tytułu powinny się mieścić w ramach podanych wcześniej procentów.

Innego typu "błąd" interpretacyjny może powstać w wyniku nieuwzględnienia terminu badań. W naszej próbie 20% stanowili studenci pierwszego roku studiów, którzy w grudniu nie mieli jeszcze wielkich doświadczeń z turystyką studencką, a ich wyjazdy i aktywność dotyczyły roku maturalnego i wakacji połączonych z egzaminami wstępnymi.

Kolejny błąd może powstać jako wynik nierzetelności ankieterów, a więc wypełniania ankiet przez znajomych itp. Tego ty-

pu ankiety są jednak dość łatwe do wychwycenia /niezgodności wewnętrzne/. Pewna liczba ankiet z takimi niezgodnościami/niekoniecznie będącymi wynikiem nieprawidłowych działań ankietera/, a więc "podejrzanych", nie została zakwalifikowana do obliczeń.

I ostatnia uwaga. Inaczej może rozumieć pytanie ankietowany student /rzadko zastanawiający się nad formami turystyki, nad odróżnieniem wyjazdu wędrownego od pobytowego - vide pobyt z namiotem na dziko nad jeziorem/, inaczej zaś przedstawiciel kadry turystycznej czy pracownik biura podróży. Jest to jednak sprawa umiejętności ustawienia się w pozycji "przeciętnego" studenta wypełniającego ankietę.

Na zakończenie tych kilku słów wstępu chciałbym zwrócić uwagę, że niniejsza broszura nie obejmuje wszystkich wyników przeprowadzonych badań, że zgodnie ze swoją wiedzą zawarłem w niej te wyniki, które mogą naprawdę zainteresować studencką kadre turystyczną, pracowników BPiT "Almatur" i oddziałów PTTK. Liczę szczególnie na to, że ta broszura pomoże organizatorom i wykładowcom na kursach dla kadry turystycznej.

Krzysztof Łopaciński

Warszawa, maj 1989 r.

KOGO BADALIŚMY

W grudniu 1988 i styczniu 1989 r. rozdaliśmy prawie 3000 ankiet, z których poprawnie wypełnionych wróciło 2431. Komu wręczaliśmyankiety? Najpierw podzieliłiśmy ośrodki akademickie na duże, średnie i jednouczelniiane, następnie zaś wylosowaliśmy poszczególne miasta i uczelnie tak, aby zachować odpowiednie proporcje liczbowe. W naszej próbie znalazło się jedenaście typów wyższych uczelni z osiemnastu miast: od Warszawy, Krakowa, Wrocławia przez Częstochowę czy Lublin do Zielonej Góry, Kielc i Opola. W tak uzyskanej strukturze rozlosowaliśmy 200 grupdzienkańskich studiów dziennych, których studenci mieli zostać poddani badaniom. Wszystkie dane liczbowe do losowań zostały zaczerpnięte z materiałów resortu oświaty.

A oto kilka danych o tych, którzy oddaliankiety /było ich, jak wspomnieliśmy, 2431/:

- Warszawa /385 os./, Kraków /322/, ..., Kielce /38/, Częstochowa /30/,
- uniwersytety /855 os./, politechniki /542/, ..., AWF /65/, akademie muzyczne /25/, Wyższa Szkoła Morska /3/,
- mężczyźni /53%/, kobiety /44%/, brak danych /3%/,
- stan cywilny: wolny /85%/, zamężna/zonaty /12%/, brak danych /3%/,
- zamieszkanie w okresie studiów: dom rodzinny /40%/, akademik /43%/, wynajęty pokój /11%/,
- rok studiów: I - 20%, II - 23%, III - 18%, IV - 19%, V - 16%, VI - 1%,
- praca zarobkowa w czasie studiów: podejmowana regularnie /9%/, od czasu do czasu /27%/, przypadkowo /23%/,

Poza wspomnianą grupą 2431 studentów odrębnymi badaniamiobjęliśmy pewną liczbę studentów uniwersytetów w Białymstoku, Krakowie i Warszawie. Wyników tych badań w niniejszej broszurze nie prezentujemy. Posłużą one do porównania aktywności turystycznej studentów w latach 1983 i 1988.

WYJAZDY STUDENTÓW W ROKU AKADEMICKIM 1987/88

Zacznijmy od tego, co w turystyce najważniejsze, a więc od wyjazdów. Zanim podzielimy je na dłuższe /7 dni i więcej/ i krótsze, kilka danych ogólnych. Otóż 5,6% studentów zadeklarowało, że nie wyjeżdżali poza miejsce zamieszkania i miejsce studiów w okresie 1.10.87-30.09.88, natomiast 28,5% wyjeżdżało poza miejsce zamieszkania i miejsce studiów ponad 6 razy. Warto zwrócić uwagę, że aż 38,8% studentów wyjeżdżało w omawianym okresie za granicę. Ta ostatnia liczba zaskoczyła nas, toteż w naszych badaniach zabrakło dodatkowych pytań o strukturę tych wyjazdów.

1. Wyjazdy na dłuższe: minimum siedmiodniowe

Łącznie co najmniej 66% studentów uczestniczyło w roku akademickim 1987/88 w wyjazdach na dłuższy czas, przy czym co najmniej 39% wyjeżdżało więcej niż raz, ale tylko 19% w zimie.

Co najmniej siedmiodniowe wyjazdy zimowe stanowią o istotnym zróżnicowaniu turystyki studentów różnych miast. W dużych ośrodkach studenci wyjeżdżali w zimie znacznie częściej /54 %/ niż w małych /46 %/.

Warto zwrócić uwagę, że w ramach tej grupy w wyjazdach na ponad 16 dni uczestniczyło 40% studentów, a 14% uczestniczyło w nich więcej niż raz.

Reasumując, 64% respondentów uczestniczyło w dłuższych wyjazdach latem, 19% zimą, a tylko po 9% jesienią i wiosną. Możemy więc mówić tutaj o wyjazdach wakacyjnych.

W formach wędrownych uczestniczyło łącznie 23% studentów, w pobytowych zaś 52%. W formach wędrownych uczestniczyli częściej studenci z dużych ośrodków /25%/ niż z małych /19%/. Przy formach pobytowych sytuacja była odwrotna.

Dla osób zajmujących się turystyką studencką ważną informacją jest organizator wyjazdu. W roku akademickim 1987/88 organizatorami wyjazdów na dłuższy czas byli:

- sam respondent	27,4% wyjazdów
- grupa kolegów	24,2

- rodzina	15,6	% wyjazdów
- organizacje studenckie	26,4	
w tym: BPiT "Almatur"	9,5	
akad. jedn. PTTK	7,9	
stud. kluby turyst.	6,5	
- organizacje kościelne	5,0	
- inne organizacje niestudenckie	7,5	
- przedsiębiorstwa turystyczne	10,3	
- inne instytucje	11,4	

Łącznie z wyjazdów zorganizowanych skorzystało w tym roku akademickim aż 45,7% studentów. Powyższe dane wskazują, że z oferty organizacji studenckich skorzystał co czwarty student.

Na zakończenie tej charakterystyki kilka liczb o towarzyszach wyjazdów dłuższych. Tak więc:

- samotnie wyjeżdżało	9,9	% studentów
- z sympatią	17,5	
- z kolegami ze studiów	28,1	
- z kolegami spoza studiów	21,5	
- z rodziną	15,4	

2. Wyjazdy na mniej niż 7 dni

W odróżnieniu od wyjazdów na dłużej wyjazdy krótsze /poniżej siedmiu dni/ rozkładały się równomiernie w ciągu całego roku. 28,8% studentów uczestniczyło w badanym roku przynajmniej raz w krótkim wyjeździe wędrownym.

Organizatorami krótkich wyjazdów w 1987/88 r. byli:

- sam respondent	42,0	% wyjazdów
- grupa kolegów	32,8	
- rodzina	18,5	
- organizacje studenckie	22,2	
w tym: BPiT "Almatur"	5,3	%
akad. jedn. PTTK	7,8	
stud. kluby turyst.	8,9	
- organizacje kościelne	6,8	
- inne organizacje niestudenckie	5,5	
- przedsiębiorstwa turystyczne	5,9	
- inne instytucje	7,0	

W porównaniu z wyjazdami na dłużej i danymi z lat ubiegłych spadł udział organizacji studenckich w organizowaniu wyjazdów krótkoterminowych w trakcie roku akademickiego. Kontakt studentów z organizatorami turystyki na uczelni przesunął się na okres wakacji, wyjazdy na dłuższy czas oraz inne formy działalności /spotkania w klubach turystycznych, wydawnictwa turystyczne itp./.

I na koniec odpowiedź na pytanie, z kim student wyjeżdża na weekend:

- samotnie	14,9 % odpowiedzi
- z sympatią	23,6
- z kolegami ze studiów	32,4
- z kolegami spoza studiów	23,0
- z rodziną	15,2

3. O wyjazdach 1987/88 trochę i n a c z e j

Co najbardziej różni studentów w ich aktywności turystycznej? Nie jest to płeć, finanse czy pochodzenie społeczne. Nie wielkie różnice wynikają z roku studiów /rzadziej wyjeżdżają studenci pierwszego i ostatniego roku/. Stosunkowo duże różnice występują w zależności od miejsca studiów. To, że studenci z Krakowa wyjeżdżają częściej niż na przykład ci z Zielonej Góry, jest na tyle oczywiste, że nie będziemy tego komentować.

Jeśli jednak wszystkie miasta podzielimy na ośrodki duże i małe, to możemy zaobserwować kilka istotnych różnic. Studenci z dużych ośrodków jeździli częściej, na przykład na ponad 16 dni wyjeżdżało ich 42% gdy z małych ośrodków 33%, zimą na dłużej jeździło ich 21% /z małych tylko 11%, częściej posiadali narty /32% przy 17% z małych ośrodków/, plecak /84%, z małych 78%, częściej jeździli na wędrowki /48% przy 41% z małych ośrodków/. Nie są to różnice zawrotne, lecz jednak znamienne.

Poza danymi ilościowymi, o rodzaju wyjazdu decyduje jego charakter. Oto dane procentowe dotyczące form podróży studentów w roku akademickim 1987/88:

- podróż lub pobyt z osobami, z którymi pragnie się spędzić czas	66,8
--	------

- podróż po nieznanym terenie wśród lasów i jezior	61,9
- podróż po szlakach, gdzie znajdują się zabytki architektury, skanseny, muzea	55,9
- podróż do miejsc związanych z osobistymi wspomnieniami	50,6
- pobyt na wczasach, kwaterze, obozie stałym	48,0
- pobyt pod namiotem w jednym miejscu, z dala od ludzi	35,2
- zagraniczny wyjazd z biurem podróży /"Orbis", "Almatur" itp./	25,4
- podróż po terenie, gdzie żyją ciekawi ludzie, twórcy ludowi, uczestnicy walk itp.	20,9
- inne formy wyjazdów	48,9

I jeszcze kilka informacji o deklarowanych celach wyjazdów w tymże roku:

- wypoczynek	55,7 % wskazań
- odkrywanie nowych terenów lub obiektów	41,5
- wspólne uczestnictwo w imprezach, ogniskach itp.	34,8
- pobyt we dwoje	34,4
- różne formy turystyki kwalifikowanej	13,7
- inne cele /sport, zdrowie, hobby itp./	36,7

Warto zwrócić uwagę na wysoką pozycję wyjazdów o charakterze towarzyskim. W porównaniu z latami ubiegłymi ważniejsze się staje z kim wyjechać, niż gdzie.

STUDENT JAKO TURYSTA

Jeśli wcześniej mówiliśmy o studenckich wyjazdach, to teraz zajmiemy się uczestnikami wyjazdów, a więc studentami i ich stosunkiem do turystyki i jej przejawów.

Zacznijmy od preferowanych regionów Polski. 47% respondentów preferowało góry, 21% morze, 19% pojezierza, 30% nie miało preferowanego regionu. W uzupełnieniu warto dodać, że 29% studentów nigdy nie przekroczyło polskiej granicy, a 86% nigdy nie jeździło z książeczką autostopu.

Nasi respondenci najchętniej jeździli z kolegami spoza studiów /39,9% wskazań/, potem kolejno z kolegami ze studiów /36,3%/, z sympatią /30,0%/, z rodziną /18,6%/, ze współmał-

żonkiem /10,0%/ i samotnie /14,1%/.

Jakie zachowania dominują podczas podróży? Spytałismy o przeznaczenie czasu wolnego przy dłuższych wyjazdach /minimum siedmiodniowych/. Oto uzyskane odpowiedzi:

- rozmowy z kolegami, siedzenie przy ognisku, gitarze	50,3%
- odpoczynek, opalanie się, nic nierobienie	44,3
- wycieczki	44,1
- spacer	43,9
- uprawianie sportu	30,4
- czytanie prasy i książek	29,6
- kino, teatr, koncerty, wystawy	22,9
- telewizja, radio, słuchanie muzyki	20,3
- dyskoteka, kawiarnia itp.	18,7
- uprawianie hobby	16,3
- chodzenie na prywatki lub ich urządzenie	12,2
- inne zajęcia	39,8

W porównaniu z zachowaniami w czasie wolnym w domu, wyjeżdżający studenci znacznie rzadziej czytają prasę i książki, a także oglądają telewizję, znacznie częściej natomiast rozmawiają z kolegami.

Jeśli jesteśmy już przy zachowaniach w czasie podróży, to:

- kupuje książki, mapy, przewodniki związane z terenem wyjazdu	58,5%
- robi zdjęcia, slajdy	57,2
- wymienia adresy z poznanymi ludźmi	47,7
- zbiera pamiątki z podróży	46,7

Dla nas, organizatorów wyjazdów, istotne są deklarowane źródła informacji o możliwościach uprawiania turystyki. Według deklaracji są nimi:

- koledzy	66,8% wskazań
- plakaty	28,9
- osoby z klubu turystycznego	17,6
- środki masowego przekazu	16,0
- członkowie rodziny	13,3
- pracownicy PTTK, BPiT "Almatur"	9,0
- radiowęzeł	8,0

Druga ważna informacja to przeszkody w uprawianiu turystyki.

Są nimi:

- brak czasu	53,4% wskazań
- względy finansowe	45,9
- utrudniające przepisy	20,8
- brak odpowiedniego towarzystwa	18,8
- brak sprzętu lub ubioru	10,8
- trudności z dotarciem do odpowiednich terenów	10,8
- brak umiejętności	7,7
- inne przeszkody	11,4

I wreszcie trzecia, chyba najważniejsza dla nas informacja. Jaki sprzęt turystyczny kompletują i z jakiego stale korzystają studenci? Stan ten obrazuje tabela 1 /dane procentowe/.

Tabela 1

Stan posiadania sprzętu turystycznego

Rodzaj sprzętu	Posiadam	Nie posiadam ale korzystam	Nie posiadam, nie korzystam
Plecak turystyczny	82,0	8,8	9,4
Śpiwór	79,1	8,6	12,3
Rower	70,9	7,5	21,7
Buty turystyczne	59,1	6,1	35,0
Menażki	58,6	9,0	32,7
Kuchenska turystyczna	42,6	14,1	43,4
Namiot	36,7	26,8	36,6
Narty	27,3	11,6	61,1

Potwierdziła się prawdziwość najczęściej kwestionowanych wyników naszych badań przeprowadzonych w 1984 r. Warto zwrócić uwagę, że prawie dwie trzecie studentów to ludzie przygotowani do noclegu we własnym bądź wypożyczonym namiocie, że posiadają kompletne wyposażenie biwakowe. Można więc zaryzykować twierdzenie, że mimo kłopotów z zakupami sprzęt nie jest barierą w uprawianiu turystyki.

STUDENCI A ZORGANIZOWANA TURYSTYKA STUDENCKA

Zorganizowana turystyka studencka jest przez nas rozumiana jako pewne zjawisko, na które składają się zarówno kluby turystyczne, koła i oddziały PTTK, ZSP i BPiT "Almatur", jak najczęściej spotykane formy organizacyjne wyjazdów, np. obozy, czy też inne przejawy aktywności turystycznej, np. zdobywanie odznak turystycznych czy uprawnień. Zanim do nich przejdziemy, kilka słów o ogólnej aktywności społecznej studentów.

Zgodnie z wynikami naszej ankiety, do partii i stronnictw politycznych należało 2,1% respondentów, do organizacji społecznych 42,0%. Z tych ostatnich najczęściej wymieniano: PTTK /28,9% studentów/, AZS /10,1%/, ZSP /9,1%/, ZHP /6,8%/. Do innych organizacji /w tym NZS/ należało 11,2% respondentów. Łącznie 21,2% studentów deklarowało, że działają w organizacjach społecznych funkcjonujących na uczelniach.

Dla nas najważniejsza jest jednak aktywność turystyczna. Oto kilka wskaźników charakteryzujących zachowania turystyczne studentów.

1. Członkami koła lub klubu turystycznego było 30,9% studentów, w tym 19,5% deklarowało przynależność do klubu studenckiego.

2. Uprawnienia turystyczne miało 15,3% respondentów. 11,5% miało uprawnienia organizatora turystyki, 3,3% przewodnika, 2,9% przodownika, 1,7% pilota wycieczek zagranicznych.

3. Imprezy turystyczne prowadziło 19,2% respondentów, a organizatorami innych form /wykłady, prelekcje, prowadzenie baz namiotowych, schronisk itp./ było 9,5%.

4. Odznaki turystyczne posiadało 26,8% respondentów. Najczęściej była to Górską Odznaką Turystyczną /18,9%/ oraz Odznaką Turystyki Pieszej /8,7%/.

5. W spotkaniach organizowanych przez kluby turystyczne brało udział 26,4% studentów, w tym w spotkaniach organizowanych przez kluby studenckie 18,6%.

Powyższe dane wskazują, że co czwarty - piąty student miał do czynienia z szerszą działalnością turystyczną środowiska

niż same wyjazdy. Warto tu wspomnieć także o korzystaniu z usług organizacji studenckich. W poprzednich rozdziałach znalazły się informacje o organizatorach wyjazdów studenckich w roku akademickim 1987/88. Z czyich jednak usług zdarzało się w ogóle kiedyś korzystać respondentom? Informacje na ten temat zawiera tabela 2 /w procentach respondentów którzy kiedykolwiek korzystali z pośrednictwa danego organizatora/.

Tabela 2

Uczestnictwo w wyjazdach według organizatora /%/

Wyjazdy organizowane przez:	Uczestniczył w wyjazdach na min. 7 dni	Uczestniczył w wyjazdach na krócej niż 7 dni	Nie uczestniczył nigdy
Kolegów	40,8	46,4	27,9
Rodzinę	40,6	30,3	40,6
Organizacje studenckie	32,7	34,6	52,0
w tym: BPiT "Almatur"	13,6	19,6	78,4
akad.jedn. PTTK	10,2	11,6	81,1
stud.kluby turyst.	9,3	11,8	82,9
inne org.uczeln.	11,8	10,8	79,6
Organizacje kościelne	12,0	14,4	76,6
Inne org.niestudenckie	15,8	13,1	75,3
Przedsiębiorstwa turyst.	22,0	12,0	68,8

Jak widać, 48% respondentów miało do czynienia z pośrednictwem organizacji studenckich. Jeśli weźmiemy pod uwagę, że 20% respondentów stanowili studenci pierwszego roku, będący na studiach 3-4 miesiące, to te 48% nie wygląda źle.

Jedną z ważniejszych form wyjazdów młodzieży akademickiej są obozy. Uczestniczyło w nich już kiedyś 64,3% studentów. To dużo. Ale w obozach studenckich przynajmniej raz w życiu uczestniczyło już tylko 26,7% respondentów. Tylko 32,6% respondentów stwierdziło, że zna organizatorów studenckich /organizacje, instytucje, kluby/, na których obozy mogłoby wyjechać, a tylko 21,1% respondentów chciałoby wyjechać na taki obóz w najbliższym czasie.

Przy okazji jeszcze jedna informacja. 45,6% respondentów twierdziło, że zna przykłady studenckich imprez turystycznych organizowanych przez inne środowiska akademickie w kraju, a 15% uczestniczyło w takich imprezach /a więc co siódmy student/.

Zorganizowana turystyka studencka to nie tylko wyjazdy. Z jakich innych usług korzystają studenci? Na pytanie: Czy kiedykolwiek korzystałeś z następujących usług? uzyskaliśmy następujące odsetki odpowiedzi twierdzących:

1. Wypożyczalnie sprzętu turystycznego	42,7
w tym: studenckie	10,0
2. Studenckie bazy namiotowe	16,4
3. Chatki i schroniska studenckie	30,5
4. Międzynarodowe hotele studenckie	7,8
5. Studenckie wydawnictwa turystyczne	15,4
6. Legitymacje PTTK	33,6
7. Legitymacje ISTC	9,5
8. Legitymacje MZS	10,3

Uzupełniając, 31,5% respondentów stwierdziło, że nigdy nie korzystało z żadnych usług turystycznych organizacji działających w środowisku studenckim. Porównując te dane z turystyką innych grup społecznych stwierdzić należy, że studenci pozostają nadal nie tylko grupą najbardziej aktywną turystycznie, lecz także najczęściej korzystającą z oferty swojego środowiska. Tę łączność potwierdza także wiara, że turystyka studencka różni się od turystyki innych środowisk. Zdanie takie wyraziło 68,7% respondentów.

PODSUMOWANIE

Zadaliśmy naszym respondentom pytanie: Jakie są najistotniejsze cele wyjazdów turystycznych studentów, jakie zaś innych grup społecznych. Najistotniejsze wyniki przedstawia tabela 3.

Tabela 3

Cele wyjazdów turystycznych studentów

Cele wyjazdów	studentów	niestudentów
Wypoczynek	53,3	57,1
Nawiązanie znajomości, pobyt z innymi	52,3	19,0
Na pewien czas zmienić otoczenie	37,2	30,4
Poznanie krajobrazu, przyrody	26,3	15,7
Przeżycie przygody, uczestnictwo w obrzędach itp.	25,9	10,0
Moda, ogólnie przyjęty sposób spędzania czasu	20,0	32,7
Nauczyć się czegoś, stać się lepszym	10,3	6,4
Polepszyć stan swego zdrowia	6,3	35,6

Według naszych respondentów studenci wyjeżdżają, aby wypocząć, być z kolegami, oderwać się od codzienności; inni, a więc nie MY, aby wypocząć, bo tak należy, ze względu na zdrowie. Dla organizatorów turystyki studenckiej istotne znaczenie może mieć odpowiedź na pytanie o oczekiwania respondentów związane z wyjazdami. Otóż wyjeżdżając studenci pragną możliwie często:

- obcować z pięknem,
- zobaczyć coś ciekawego,
- oderwać się od codziennych obowiązków,
- poznawać interesujący krajobraz, przyrodę itp.,
- przeżyć przygodę,
- zacieśnić kontakty z bliskimi osobami.

Najrzadziej wymienianymi motywami były: moda, wspólna modlitwa, poznanie ciekawych ludzi czy nawiązanie nowych znajomości.

Warto pamiętać, że powyższe stwierdzenia dotyczą pragnień i prezentacji własnej osobowości /a więc obarczone są dużą dozą subiektywizmu - ocena samego siebie/. Rzeczywiste cele wyjaz-

dów środowiska studenckiego lokują się, jak się wydaje, pomiędzy oceną celów wyjazdu innych studentów a własnymi pragnieniami.

Na zakończenie niniejszej broszury pragnę zaapelować do osób zainteresowanych bardziej szczegółowymi wynikami o cierpliwość /pełny raport powinien się ukazać przed końcem 1990 r./, bądź też o bezpośredni kontakt z autorem w Instytucie Turystyki. Instytucje i organizacje zainteresowane pewnymi szczegółowymi, wycinkowymi danymi liczbowymi /np. porównaniem wyników uzyskanych w danym mieście z innymi miastami/ mogą zamówić odpowiednie zestawienia liczbowe lub analizy. Jest to jednak związane z niewielką opłatą, w związku z koniecznością wykonania odpowiednich obliczeń. Dla informacji podaję, że cały materiał źródłowy został zapisany w systemie dBase III plus w postaci dwu zbiorów /ze względu na zbyt długą ankietę/ i znajduje się w Instytucie Turystyki w Warszawie, ul. Merliniego 9a, tel. 488561.

BIBLIOGRAFIA

1. Michał Bucholz, Tomasz Dziedzic, Krzysztof Łopaciński: Aktywność turystyczna młodzieży akademickiej. Raport z badań. Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1985, masz.
2. Krzysztof Łopaciński: Aktywność turystyczna młodzieży akademickiej. Problemy Turystyki 1986 nr 2.
3. Krzysztof Łopaciński: Aktywność turystyczna polskich studentów w 1988 roku. Problemy Turystyki 1989 nr 3, w przygotowaniu.
4. Krzysztof Łopaciński: Aktywność turystyczna młodzieży akademickiej w 1988 roku. Raport z badań. CPBP 08.18, temat V.1., Oddział Uniwersytecki PTTK, Warszawa 1989, masz. w przygotowaniu.
5. Marek Zarn: Turystyka studentów na tle aktywności turystycznej młodzieży warszawskiej. W: Wartości społeczne turystyki studenckiej. Materiały z sesji naukowej SWF i ZSP, Warszawa, Rada Naczelna ZSP 1972.

30 06 2013

Detailed programme of the traineeship period, including goals/objectives and associated timing to be carried out by the trainee